

עין משפט
נר מצוה

בא א [מיי פֿיה מ'הָ]
נכוחות הלכה [ו]
טוֹעֵה יִיד קיטן שוֹד סערי

בב ב מיי פֿיו מ'הָ]
נכוחות

בג ג מיי פֿ"ג מ'הָ]
נכוחות
הלכה א סתם עשין רח

טוֹעֵה יִיד ק"י שוֹד סערי ג:

שיטת מקובצת

אן רבי אומר תיבת יוסי נמחק:
ס בעלים עיין בתוס' תמורה דף ט ז"ט:
ס תיבת ביה נמחק:
ז כרבי ומי תיבת יוסי נמחק:
ז תיבת עומדים נמחק:
ז כל בעלי עמנו תיבת עומדים נמחק:
ז אמר האי רועה לא שביק רבי לדרי:
ז על בכור עמנו אות ה' נמחק:
ז רבי כהן חלא:
ז נאמנין הדרועים כהנים:
זא מחזיבת אינא בר קפוסאי נמחק:
ז נאמן ולר' יהושע:
ז לכתו ושליו הוי תיבת ואת נמחק:
ז מיעב אפילו לאחוריס כדחזין דרבי:
זע תיבת ביה נמחק:
זע קודם שיתעשר דאכתי עבדו של בכור עומד עמנו בחוץ תיבת כהן נמחק:
זע כל בעלי:
זע וזה דאמרי' לעיל:
ס משום (דרכי' דבעה"ב אית ליה פסידא לא:
זאן לאי דרי יהושע:
זע דחשוד אפילו:
זע דינא אלא דבעי לאוקמא אפי' אי סיל כר"ג דאמר לקמן שלא חלקנו בין חבר לע"ז:
זאן חובה אע"ז:

זאן בן ממה שאמר תפילת ערבות ושות:
זע מן בני הבית:
זע דאכל נבילות:
זע לא שייך מדיי אבל לאביו דהם פריי שפיר:
זע לכל מין דין:
ז ס כל הקרבנות כולם:

רבינו גרשום

דמימר אמר. ורעה לא שביק צורבא מדרבנן בהו ויהיב ליה לבכור לדרי: בשלמא למ"ד רועה ישראל והן כהנים נאמנין הינו דקא פליג ר' מאיר עליה: אלא למ"ד רועי כהנים בישראל אין נאמנין ואחא ר' מאיר נמי למימר דאין נאמנין ר' מאיר הינו ת"ק: איכא ביניהו. בין ת"ק ור' מאיר דר' יהושע בן קפוסאי דאמר בכור בי כהן צריך שנים מן השוק להניח עליו שאתו מום הטיל חכם ואמר:
זן כהנים אבן שנים ובלבד שלא יהו מום ביתו.
ת"ק דאמר רועי כהנים בי ישראל אין נאמנין משום דמימר אמר כיון טרחאנא ביה וכו' אבל בי כהנים מן השוק נאמנין להעיד דהא לא טרחו ביה.
ואחא ר' מאיר למימר החשוד על הדבר. כלומר כהנים כיון דחשידי אמוסין אפי' בי מן השוק אין כהנים ניתנו אין נאמנין:
ט"א איכא ביניהו דר' יהושע בן קפוסאי.
ד' יהושע בן קפוסאי.
א' ואפילו רועי ישראל בי כהנים נאמן דללגימא לא חיישינן.
ואחא ר' מאיר למימר החשוד דברר כלומר דחשידי אלימא ואין נאמנין אלא שנים מן השוק:
ספק בכור בי ישראל.
דלאחר שנוגד בו מום מצי אכיל ליה ישראל וצריך ב' מן השוק להעיד עליו שהתירו חכם שמוהר במומו:
מעשר בהמה לר' מאיר דאמר החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו נהי דבספק בכור כיון דמילתא דלא שכיחא הוא לא חשידי עליה (כ"ו) ישראל נאמנין עליו ב' מן

לה:

מימר אמר **א**א שביק צורבא מדרבנן ויהיב ד־דרי.
והא יט' דאמר לעיל בסוף פרק ז' (דף יז:).
בחצר בעל הבית ורועה כהן דלר"ט אקניי מקני ליה מקום בחצירו ואפילו ר"ע לא פליג אלא משום א דלית א [ליה] פסידא לא מקנה א [ליה] מידעם התם איירי במכרי כהונה או שאוהבו ורגיל ליתן לו:
איבא ביניהו דרבי יהושע בן קפוסאי.
דמ"ק סבר כוותיה דווקא רועי כהנים צין בי ישראל צין בי כהנים אינם נאמנים כדאמר טעמא ולר"מ אפי' שנים מן השוק אין נאמנין
לית ליה יא כרבי יהושע בן קפוסאי דקסבר ר"מ החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו ושנים מן השוק דקאמר ר' יהושע בן קפוסאי ככהנים איירי ישראל אפילו חד מהימן ולר"מ כל היכא יט' א דאסור אפי' שנים אין נאמנין כדאמר בסמוך ספק בכור לר"מ מי מעיד עליו:
וב' תימא דלית דהו תקנתא ב'.
הוה מנאי למימר דחלקנו צין חצר לעם הארץ כר' יהושע בן בסמוך דפרין כהני ה"ג שלא דייני דינא יט' א"נ ר' יהושע עמנו חוזר צו דקא"ל לר"ג היאך התי יכול להכניש את המי ופירש שס בוקני' שרונה לומר ודאי אמרתי וחוזר אני צו ומיהו מסתברא דמשום כבוד דר"ג הוא דקאמר הכי כי היא

דתפלת ערבית (ברכות דף כז:).
שאמר

כמו כן יז' אע"פ שלא היה חוזר צו יט' מה שאמר מחלה רשות דהכי פסק

רצ התם הלכה כדברי האומר א רשות:
אאא אא ש"מ בעלים מעידין

עליו.
מימה ורצ חסדא דבעי לעיל שנים מן השוק בספק בכור צי ישראל תקשי ליה לר"מ מי מעיד עליו כיון דישראל נמי חשידי וי"ל דהוה משני כדפרישית דחלקנו צין חצר לע"ה א"נ יאמר רצ חסדא שנים מן השוק נאמנים:
ניחוש דחשדא.
שחשדו שמא נשאר אחד מן יט' הבית:
בהני הכי נמי דאא דייני דינא.
לרצא דאמר צפ' זה צורר (פנהדין כז:).
יט' אורב נצילות להכניס שהוא רע לשמים אינו חשוד להיות רע לנציות לא יט' פריך מדיי אצל לאצוי התם פריך שפיר ועוד יש לפרש לרצא דמשמע ליה שיש לכהנים להיות כשרים לכל יט' (ומן) דין שצטעולס ולכל הוראה כדכתב (דברים כה) כל ריב וכל נגע ועוד היה יכול להקשות היאך מותר לאכול משחיטתו והיאך כשרים על כל א קרבנות כולם ועוד צלא בכור נמי יכול להקשות לרצי מאיר מטעם דנחשדו כהנים על השביעית כדאמרינן בפרק זה צורר (פנהדין כז:).
אמר

כר' יהושע.
דכי היכי דבכור צי כהנים צעי שנים מן השוק להעיד עליו ה"ג ספק בכור ציד ישראל:
ר"ג אמר.
ספק בכור ציד ישראל צעלים חשודים עליו אם כן הוי ישראל חשוד על המומין:
מעשר לר"מ **מי מעיד**.
על מומו הא א"ר מאיר החשוד על הדבר לעצמו אינו מעיד יח לאחרים כדחזין ר"מ פוסל אפילו כהנים דשוק:
מעשר.
בתמיה.
הא ודאי מהימן אפילו צעליו דהא אי צעי הוי שדי יט' ציה מומא צהיתר ככוליה עדריה קודם יט' שיעשר דאכתי לא קדשא חד מינייהו:
אלא.
הכי פריך ספק בכור לר"מ אי צעלים חשודים עליה נמאנא ישראל חשודים על ספק בכור וכ"ש כהנים דהא אי הוה נמי צצהמות עדר כהן ספק בכור הנוול צעדירו צעי אמתווי עד שיומים דכהנים לא נפטרו מבכור צהמה טהורה צפרק שני (לעיל יג:).
וא"כ מי מעיד עליו:
לום ליה **סנקסא**.
לר' מאיר:
שחליפיו ציד כהן.
כגון האי ספק בכור שהכהן נטל א (את אחיו) פטור ישראל מן המתנות דזרוע ולחיים וקיצה דעשו שאינו ווכה כזוכה כדאמרן צפרק שני (שם יח).
ור"מ מחייב ומדמחייב ליה רצי מאיר צמתות מכלל דצר אכילה הוא:
אגס כר"ש.
דאפילו צנו וצחו:
יט' כהן צעליו.
של בכור עמנו עומד צחוץ ונכנס הבכור שלם צבית וילא חצול מעידין עליו אדום צבצית ששאלו נפל צו.
אחלמא אין נחשד אלא כהן צעל הבית שהבכור שלו כר"ש:
אימא כל צעליו.
צניו וצני ציתו עומדין עמנו צחוץ ומעיד עליו רועה שהיה צבית:
פשיטא.
הואיל וכל צעליו עמנו מי יטילנו כו':
מהו דסימא ניחוש לחשדא.
דרועה גופיה הטילו צו.
ל"א אימא כל יט' צעלים עמנו כלומר אי אמרי סהדי כל צעליו של בכור דהיינו הוא וצני ציתו היו עמנו צחוץ ונכנס הבכור שלם צבית וילא חצול מעידין כלומר עדותן עדות ושרי הואיל ולא היה איש צבית.
ניחוש לחשדא שמא הם גרמו לו מתחלה שהניחו לו דצילה על האזן אי נמי עשו לו גומא ונפל א (שם) לאחזקיינהו

כל פסולי המוקדשין פרק חמישי בכורות

^א **דמימר אמר**.
א לא שציק לדדיי ויהיב ליה לכהן אחרינא:
וה"ה כהן לכהן.
כלומר ומסבירא נפקא לן דכהן רועה אינו נאמן להעיד על הבכור של כהן אחר דחיישינן לגומלין דסבד אעידנו עכשיו והוא יגמול לו כשיתן לי ישראל בכור חס ואטליל צו מוס ויצא כהן זה ויעדני שמאליו נפל צו מוס:
על של חצירו.
צין רצו צין אחר דלא נחשדו כהנים אלא על יט' הבכור א (עצמו שכבר נתנו לו ישראל:
החשוד על הדבר.
דהיינו כהנים שנחשדו על הבכורות:
לא דנו ולא מעידו.
ולקמיה פריך ר"מ היינו ת"ק:
וחד אמר.
מתניתין דקמני רועי ישראל נאמנין ה"ק רועי צהמות ישראל אע"פ שהן כהנים הרועין נאמנין דמה לו לשקרי:
מימר אמר לא שציק.
האי ישראל כהן צורצא מרבנן ויהיב לי לדדיי דסתם רועה עס הארץ הוא:
רועי כהנים.
רועי צהמות על כהנים אע"פ שהרועים ישראל אין נאמנין להעיד עלבכורו של רצו כהן דחיישי' ללגימא וכ"ש רועי כהן וצהמות של רצן כהן אין נאמנין דחיישינן לגומלין וללגימא:
על של חצירו.
אכהן לכהן קאי וקאמר דנאמן ההכן הרועה על של רצו יט' דלא חיישי' לא לגומלין ולא ללגימא:
החשוד על הדבר.
כהנים חשודים על הבכורות:
לא דנו ולא מעידו.
ופליג אדר' שמעון דשרי אפי' כהן לכהן ופליג אדתנא קמא דאמר רועי צהמות ישראל ואפילו הן כהנים נאמנין א (ז) והרועים כהנים א (ז) אין נאמנין:
היינו ס"ק.
דהאמר ת"ק נמי דכהן אינו נאמן:
יט' אינא צנייהו דר' יהושע בן **קפוסאי**:
לריך שנים מן השוק.
שנים כל שהן ואפילו כהנים אצל כהנים שצביתו לא.
ת"ק אית ליה דרצי יהושע בן קפוסאי דקאמר ת"ק רועי כהנים צין צי ישראל צין צי כהנים כדפרישית טעמא אין נאמנין אצל כהנים דעלמא נאמנין ואפילו אצבורות דכהנים ולא חיישינן לגומלין אלא צרועה דקאי גציה וסבד אעיד את רצי והוא יעידני כשיתן לי ישראל צעלמא בכור ור"מ לית ליה דר' יהושע לגמרי דכיון דנחשדו כהנים על הבכור לא דן ולא מעיד אפילו כהן דשוק ואפי' הבכור ציד ישראל:
ואפי' צנו וצסו.
ר"ש לטעמיה דאמר נאמן הוא על של חצירו ואציו היינו נמי חצירו דאין כהן נחשד אלא על של עצמו:
אפי' עשרה וכן צני

ציסו אין מעידין.
אצל מן השוק עד אחד נאמן יט' דלר' יהושע לריך שנים מן השוק:
ספק בכור.
דשל ישראל הוא כגון חמלה שלא ציכרה וילדה שני זכרים דאמר' צפ"צ (לעיל ז:).
אחד לו ואחד לכהן יט' ואת שלו הוי ספק שמא יא' ראשון וירעה עד שיומס ואוכלו ישראל:
לריך שנים מן השוק להעיד עליו.
שלא הטול צו מוס כזוונה:
ישראל: לריך שנים מן השוק להעיד עליו.
שלא הטול צו מוס כזוונה:
ישראל צעלים חשודים עליו אם כן הוי ישראל חשוד על המומין:
מעשר לר"מ **מי מעיד**.
על מומו הא א"ר מאיר החשוד על הדבר לעצמו אינו מעיד יח לאחרים כדחזין ר"מ פוסל אפילו כהנים דשוק:
מעשר.
בתמיה.
הא ודאי מהימן אפילו צעליו דהא אי צעי הוי שדי יט' ציה מומא צהיתר ככוליה עדריה קודם יט' שיעשר דאכתי לא קדשא חד מינייהו:
אלא.
הכי פריך ספק בכור לר"מ אי צעלים חשודים עליה נמאנא ישראל חשודים על ספק בכור וכ"ש כהנים דהא אי הוה נמי צצהמות עדר כהן ספק בכור הנוול צעדירו צעי אמתווי עד שיומים דכהנים לא נפטרו מבכור צהמה טהורה צפרק שני (לעיל יג:).
וא"כ מי מעיד עליו:
לום ליה **סנקסא**.
לר' מאיר:
שחליפיו ציד כהן.
כגון האי ספק בכור שהכהן נטל א (את אחיו) פטור ישראל מן המתנות דזרוע ולחיים וקיצה דעשו שאינו ווכה כזוכה כדאמרן צפרק שני (שם יח).
ור"מ מחייב ומדמחייב ליה רצי מאיר צמתות מכלל דצר אכילה הוא:
אגס כר"ש.
דאפילו צנו וצחו:
יט' כהן צעליו.
של בכור עמנו עומד צחוץ ונכנס הבכור שלם בתוך ע"י בעק או דבילה או הטילו לו מאכל כן קוצים ולא ליהמנינהו קמ"ל כיון דעמנו היה כל בעליומעידין עליו ב"ב:

מסורת הש"ס

(א ז"ק, ב) [לעיל לא:
וש"נ],
(א [לעיל יז:
ז) [ברכות כד:
כפותות סו.
מנחות כג:
ז],
(ס) [לעיל ג:
וש"נ],
(א) [מנחן שייך עוד לעילא],
(א) ע"כ שייך (לע"ה, ח) [של כהנים יעבד"ן],
(ט) [ע' פירש"י לעיל יח:
ד"ה כל שחליפיו],
(י ז"ק, י) נ"א דחשוד,
(ז) ווע"פ מוס' לקמן לו.
ד"ה היאך,
(ט) ז"ק מ"י, דברים כא ה']

תורה אור השלם

1. והגשו הכהנים בני לוי
בג בג בדר יי אלוהך
לשרתו ולדברך בשם יי ועל פיהם יתהלך כל ריב וכל דברים כא ה'

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה על של חצירו וכו' הבכור של עצמו:
(ב) ד"ה לא דנו וכו' דהרועים:
(ג) ד"ה מהו דמימא וכו' ונפל שם הס"ד ואמר ק' מה"ד חשוד לרצד אחר וכו' על דבר א' הס"ד ואח"כ מ"ה לאחזקיינהו נחשודים עמ אמר ר' מאיר הס"ד ואח"כ מ"ה לעדות:

מוסף רש"י

דאי בעי שרי ביה מומא בבוליה עדריה.
דעדין און קדושא ליהוי כמעיל מוס קדשים ואמר ק' עשה דמעשה צהמה חל על המוס, דלמצי (ויקרא כז) לא ינקר מן טוץ לרע, הילוך חטא מעש דאמר (עשר יא:).
כל שחליפיו ביד כהן.
שהכין טטל אמת מן הספיקות, פטור האמר מן המתנות, דעשו את שאינו ווכה מוכה (עשר יח:).

רבינו גרשום (המשך)

השוק אלא מעשר בהמה דשכיח והוא של ישראל שהוא אוכלו כיון ושליו הוא הוי חשוד עליו וכל ישראל חשודין עליו שיש לכל אחד בהמות ויש להן מעשרות:
לא דמי דבמעשר ודאי מהימן אפי' בעליו כיון דאיבעי שדי מומא בבוליה עדריה ומגו דלא עבר הכי מהימן:
אלא ספק בכור לר' מאיר.
אם בעליו אין מעיד עליו מי מעיד עליו אי"ת שנים מן השוק הוי חשידי אספק בכור ושליו והאין מעידין על זה:
וזה תימא הכי נמי דלית ליה תקנתא.
דלא מצי הוי חולין דליא לא לאסהודי עליה:
והתנן.
ור' מאיר מחייב במתנות כשהוא נאכל לישראל במומם מכלל דחולין ודאין הן אלא שי"מ דאית ליה תקנתא:
בעליו מעידין עליו משום דישראל לא חשידי אמומי:
הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.
דאמר אפי' בנו אפי' בתו:
ובעליו של בכור עמנו עומד ונכנס הבכור שלם בתוך ביתו ויצא חבול מעידין עליו בני ביתו שמעצמו היה ונאמנים לומר חכם התירו.
אלמא דבני ביתו נאמנין.
אימא כל בעליו עמנו דאפי' ב"ב עמנו דקים לן דאינהו לא הטילו מעידין עליו ב"ב ונאמנין לומר מום זה התיר חכם:
אי הכי, כיון דכל בעליו עמנו והוי צריכא למימר דמעידין:
מוהו דתימא ניחוש לחשדא.
דילמא הנהו בני ביתיה עבדו להו גרמא מעיקרא ע"י בעק או דבילה או הטילו לו מאכל כן קוצים ולא ליהמנינהו קמ"ל כיון דעמנו היה כל בעליומעידין עליו ב"ב: